

UDK 615 (497.11)

ISSN 0004-1963 (Štampano izd.)

ISSN 2217-8767 (Online)

ARHIV ZA FARMACIJU

Godina 66

Broj 6

Beograd, 2016.

ČASOPIS SAVEZA
FARMACEUTSKIH
UDRUŽENJA SRBIJE

TEMATSKI BROJ

SAVREMENO LEČENJE OSTEOARTRITISA

6/2016

ARH. FARM.

Godina 66

Br. 6

Strana 255- 323

Beograd

SADRŽAJ – CONTENTS

Reč gostujućeg urednika	255
 Stručni radovi – Professional papers	
- Radica Stepanović-Petrović, Maja Tomić	257
Novine u lečenju osteoartritisa Novelties in the treatment of osteoarthritis	
- Sandra Cvijić, Jelena Parojčić	267
Savremeni farmaceutski oblici nesteroidnih antiinflamatornih lekova Novel delivery systems with nonsteroidal anti-inflammatory drugs	
- Zoran Maksimović, Stevan Samardžić	284
Biljni lekoviti proizvodi za ublažavanje bola kao simptoma osteoartritisa Herbal medicinal products in the treatment of pain as a symptom of osteoarthritis	
- Bojana Vidović, Brižita Đorđević	293
Ishrana i suplementacija u prevenciji osteoartritisa Nutrition and dietary supplements in the prevention of osteoarthritis	
- Slavica Jeremić	309
Terapija osteoartritisa u svakodnevnoj apotekarskoj praksi Osteoarthritis as a part of everyday pharmacy practice	

REČ GOSTUJUĆEG UREDNIKA

Osteoarthritis (OA) je najčešća bolest zglobova ljudi i drugi najčešći uzrok trajne nesposobnosti odraslih. Svaka četvrta osoba koja posećuje lekara primarne zdravstvene zaštite dolazi zbog OA. Približno 60% ljudi starijih od 65 godina ima tegobe vezane za ovu bolest. OA predstavlja progresivno, strukturno i funkcionalno oštećenje zglobova. Karakteriše se postepenim oštećenjem i gubitkom zglobne hrskavice, promenama u subhondralnoj kosti i pojavom koštanih izraštaja, osteofita. Najčešće zahvaćeni zglobovi su koleno, kuk, cervikalni i lumbosakralni deo kičme, prvi metatarzofalangealni zglob i zglobovi šake. Klinički se manifestuje bolom, poremećajem funkcije i deformacijom obolelog zgloba.

Lečenje OA sastoji se od opštih mera, primene lekova, fizijatrijskog i hirurškog lečenja. Opšte mere u lečenju OA uključuju upoznavanje obolelog sa prirodom bolesti i promene u svakodnevnom životu koje mogu da pomognu u lečenju. Smanjenje prekomerne telesne mase je važna mera rasterećenja zglobova i lečenja OA. Redovno fizičko vežbanje i jačanje mišića povećava obim pokreta i stabilizuje zglobove.

Lekovi koji smanjuju bol se u OA primenjuju oralno po potrebi, u najkraćem vremenu i u najmanjoj efikasnoj dozi. Paracetamol u OA smanjuje bol bolje od placeba, ali ne utiče na poboljšanje funkcije zglobova niti na smanjenje ukočenosti. Jedan od nesteroidnih antiinflamatornih lekova (NSAIL) je lek izbora za smirenje bola u OA. NSAIL, primenjeni sistemski, mogu da ispolje niz neželjenih efekata od kojih su najčešća krvarenja iz gastrointestinalnog trakta i kardiovaskularna neželjena dejstva. Tramadol se može koristiti za lečenje jačeg bola u slučaju neefikasnosti ili nepodnošljivosti NSAIL i/ili paracetamola. U slučaju neuspeha ili nepodnošenja tramadola, veoma retko, može se razmotriti primena nekog potentnijeg opioidnog analgetika.

Zbog neželjenih dejstava vezanih za sistemsku primenu NSAIL, u upotrebi su i farmaceutsko-tehnološki oblici ovih lekova za lokalnu (površinsku) primenu – gel ili mikroemulzije sa hemijskim modalitetima koji povećavaju penetraciju kroz kožu. Kliničke studije su pokazale da površinski primenjeni NSAIL na obolelo koleno i šake (aline i kuk) jesu malo manje efikasni nego oralne forme ovih lekova, ali imaju manje/nemaju izražene gastrične i druge sistemske neželjene efekte.

Za simptomatsko ublažavanje tegoba kod OA lokalno se koriste i tradicionalni biljni lekovi na bazi cvasti arnike, *Arnicae flos*, ili na bazi ekstrakta ploda ljute paprike, *Capsici fructus*.

Najnovije preporuke za lečenje OA ne podržavaju primenu glukozamina, hondroitina i njihove kombinacije zbog ograničenosti i nepouzdanosti dokaza o efikasnosti nakon analize većeg broja kliničkih studija.

Hirurško lečenje je važno kod teških oštećenja zglobova u OA i neuspeha ostalih navedenih oblika lečenja.

Gostujući urednik

Radica Stepanović-Petrović